

Zero tolerance, maar niet tegen corruptie

VVD'ers zijn meer geneigd tot corruptie dan bestuurders van andere partijen. Zo viel althans te lezen in de kwestie Van Rey. Ze zouden meer denken als ondernemer en zouden vaker ruimtelijke portefeuilles hebben: de verleidingen van die combinatie kan niet elke VVD'er weerstaan. Een mooie, eenvoudige redenering die vlotjes werd gestaafd met verwijzingen naar andere vallende of gevallen VVD-bestuurders. Bestuurders van andere partijen die vanwege corruptie moeten vertrekken, zijn dan de uitzonderingen die de regel bevestigen. En als de neiging tot corruptie niet des VVD is, dan toch wel des Limburgers: Palermo aan de Maas, daar zijn zoveel voorbeelden van! Dat ook recent nog ver buiten Limburg gerommeld blijkt te zijn, doet daar natuurlijk niks aan af.

Het zijn slordige redeneringen, die media vervolgens van elkaar overnemen. Omdat gevallen van corruptie maar zelden hard kunnen worden aangetoond, is het niet mogelijk systematische patronen eruit te halen. We weten eenvoudigweg niet of het binnen bepaalde partijen meer gebeurt dan in andere partijen, in bepaalde regio's vaker dan in andere regio's en ook niet of het in het decentraal bestuur anders is dan in het landelijke of Europese bestuur. En we weten ook niet of het in het openbaar bestuur erger is dan in bijvoorbeeld de wetenschap, het bankwezen of de farmaceutische industrie. Ook al vermoeden sommige onderzoekers dat de Van Rey-en slechts het topje van de ijsberg zijn, we weten het gewoon niet. Daarbij moeten we ook kijken naar het totale aantal decentrale bestuurders. Er zijn ongeveer 2000 wethouders, burgemeesters, gedeputeerden en Commissarissen der Koningin. Als zelfs 99,9% van hen volstrekt integer is, zijn er elk jaar toch twee gevallen van corruptie. Kijk je vijf jaar terug, dan heb je er zo 10 te pakken. Ook al zijn dat er in absolute termen veel en is elk geval er één teveel, het betekent nog altijd niet dat alle bestuurders corrupt zijn.

Dat is dan meteen ook de enige relativisering. Want bij elke Van Rey-achtige casus slaat de verbijstering toe. Hoe haalt iemand het toch in zijn hoofd? In het geval Van Rey jarenlang gemene zaak maken met een aannemer en bovendien schaamteloos lekken uit de vertrouwenscommissie om een vriendje te helpen. Die daar trouwens ook geen problemen mee had. Dan ben je toch helemaal losgeraakt van de realiteit. Wat minder verrassend waren de drogredeneringen om Van Rey in bescherming te nemen: hij heeft zoveel voor Roermond gedaan! Corruptie, diefstal, zwendel – het is kennelijk niet erg als je op een ander vlak wat goeds doet. Daar kan menig crimineel nog zijn voordeel meedoen. Nog minder verrassend was het opduiken van allerlei bureaus die handel roken. Zo bepleitte Bureau Integriteit Nederlandse Gemeenten (BING) om alle bestuurders aan een door hen ontwikkelde integriteitstoets te onderwerpen. BING is ook maar gewoon een commercieel bureau dat zakelijke mogelijkheden ziet.

Wel verrassend en ook het meest treurig was de moeite die de VVD met de casus heeft. De partij die vindt dat je iemand mag doodslaan als je denkt dat hij inbreekt (“beroepsrisico” noemt de staatssecretaris dat), betoonde zich nu zeer vroom: iedereen is onschuldig tot de rechter heeft geoordeeld. En een lokale VVD'er betoonde zich geschokt over de telefoontaps en huiszoekingen bij Van Rey. Alle opsporingsmiddelen zijn altijd geoorloofd, “zero tolerance” en “lik op stuk” zijn het hoogste goed, behalve als het om één van ons gaat. Dat meer blauw op straat moet wel echt op straat blijven en zich niet met ons gaan bemoeien.

VVD'ers zijn vast niet meer corrupt dan hun collega's van andere partijen. Maar qua hypocrisie weet ik het zo net nog niet.

Marcel van Dam

SC, 15 nov 2012